سیدعلی مجتهدزاده
حقوق‌دان

آقای رئیسی! این هم مصداق فساد است

آقای رئیسی در دوران مبارزات انتخاباتی سال ۱۴۰۰ درباره بحث مبارزه با فساد نکته‌ای گفت که می‌شود بارها و بارها آن را نقطه آغاز تحلیل و تفسیر برخی از رفتارها و اقدامات دولت قرار داد. در آن زمان بحث مبارزه با فساد یکی از اصلی‌ترین شعارها و وعده‌های او بود. وقتی از آقای رئیسی سؤال شد که چرا برای این کار در همان قوه قضائیه که کار ویژه‌اش مبارزه با فساد است، نمی‌ماند، پاسخ ایشان این بود که می‌خواهد در دولت از سرمنشأ بروز مفاسد با فساد مبارزه کند. با این مقدمه سراغ بحث اصلی برویم. در بازه زمانی یک ماه اخیر دو تصمیم دولت برای آغاز فعالیت‌های صنعتی و اقتصادی در منطقه میانکاله محل بحث جدی شده است؛ یکی ساخت مجتمع گردشگری در آشوراده و دیگری تأسیس مجتمع پتروشیمی در بهشهر. در این مدت تقریبا تمام چهره‌های شناخته‌شده از کارشناسان و صاحب‌نظران محیط زیست کشور هشدار داده و تأکید کرده‌اند که این کارها به معنای ویرانی منطقه میانکاله است. شاید از منظر افکار عمومی فساد صرفا محدود به اعمالی باشد که مستقیما با برخی ارقام بزرگ مالی مرتب می‌شود؛ اما در واقع امر فساد چیزی فراتر از این تصور است. هرچند هم محاسبات منطقی و هم تجربه نشان می‌دهند که عموما پروژه‌های بزرگ اقتصادی که فرایندهای مختلف شکل‌گیری و اجرای آنها خارج از ضوابط قانون جلو می‌رود، در نهایت به اعداد و ارقام بزرگی از سوءاستفاده‌ها و مفاسد مالی هم ختم می‌شوند. دستور روز ۱۳ اسفندماه آقای رئیسی برای آغاز طرح گردشگری منطقه آشوراده در منتهی‌الیه شبه‌جزیره میانکاله نقض صریح مصوبه شورای عالی شهرسازی و معماری است که اجرای طرح‌های گردشگری را در مناطق چهارگانه تحت مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست ممنوع کرده است. منطقه میانکاله یکی از مهم‌ترین مناطق حفاظت‌شده محیط‌زیستی کشور در چارچوب مناطق چهارگانه فوق است و اقدامی که آقای رئیسی دستور آغاز آن را داده، از این نظر تخلف محسوب می‌شود. اما چالش‌برانگیزتر از این مسئله موضوع مجتمع پتروشیمی بهشهر است که به گفته مقامات محیط زیست همین دولت مجوزهای لازم را ندارد. تا امروز نیز هیچ‌گونه ارزیابی محیط‌زیستی از این پروژه منتشر نشده که این خود یک ابهام بزرگ قانونی است. کمااینکه گفته شده اراضی آن منطقه و ازجمله زمین ۹۰ هکتاری واگذارشده به مجتمع پتروشیمی دارای طرح مرتع‌داری چندمنظوره تلفیقی است که مصوبه کمیته فنی اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان مازندران را هم دارد. این در حالی است که مرتع‌داران منطقه اعلام کرده‌اند رضایت آنها برای تأسیس مجتمع پتروشیمی در این اراضی جلب نشده، حال آنکه براساس تبصره یک ماده ۴۷ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت، پروانه «چرا» مدرک معارض محسوب می‌شود؛ بنابراین تخصیص اراضی ملی و عرصه‌ای که دارای پروانه چرا و حق چرا است، مشمول مدرک معارض است و واگذاری آن به دیگری ممنوع بوده و واگذاری دوم باطل است. در همین حال اقدامات صورت‌گرفته در میانکاله مغایر مواد ۱، ۴، ۷، ۸ و ۱۱ سیاست‌های کلی «محیط زیست» است. همچنین تأسیس دو مجتمع گردشگری و پتروشیمی در میانکاله ناقض مواد ۲، ۱۲، ۱۳ و ۲۲ قانون «نحوه جلوگیری از آلودگی هوا» است که تأسیس و فعالیت مراکز اقتصادی و صنعتی را موکول به رعایت ضوابط زیست‌محیطی و دریافت مجوزهای مربوطه می‌کند. نکته اینکه اگر فرض بگیریم مجوزی در این زمینه صادر شده باشد، در صورت مغایرت مجوز با ضوابط زیست‌محیطی نه‌تنها چنین مجوزی باعث توجیه آن فعالیت اقتصادی نمی‌شود؛ بلکه اصل صدور آن هم تخلف از سوی مرجع صادرکننده است. در فصل پنجم قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا برای تمام این موارد، مجازات تعیین شده است. مضافا اینکه ما قانون «حفاظت، احیا و مدیریت تالاب‌های کشور» را داریم که ساخت دو مجتمع گردشگری و پتروشیمی در میانکاله برخلاف ماده ۱ آن است که بر ممنوعیت فعالیت‌های اقتصادی که تأثیر مخرب بر تالاب‌ها دارند، تأکید کرده؛ یعنی حتی اگر سازمان محیط زیست مجوز این فعالیت‌ها را هم داده باشد، اصل صدور این مجوزها تخلف از قانون بوده. مهم‌تر از همه اینها اما اصل ۵۰ قانون اساسی است که می‌گوید: «در جمهوری اسلامی، حفاظت محیط زیست که نسل امروز و نسل‌های بعد باید در آن حیات اجتماعی رو به رشدی داشته باشند، وظیفه عمومی تلقی می‌شود. ازاین‌رو فعالیت‌های اقتصادی و غیر آن که با آلودگی محیط زیست یا تخریب جبران‌ناپذیر آن ملازمه پیدا کند، ممنوع است». این اصل به‌روشنی در ماجرای اخیر میانکاله از سوی دولت نقض شده است.درباره ایرادات و نقایص قانونی اقدامات صنعتی و اقتصادی در میانکاله می‌توان به موارد قانونی بیشتری هم اشاره کرد؛ اما اصل بحث بر این است که چنین حجم وسیعی از نقض قانون در انجام یک مجموعه فعالیت اقتصادی که نگرانی‌های عمومی فراوانی هم به دنبال داشته، به‌صراحت با شعار انتخاباتی آقای رئیسی مبنی بر فسادستیزی در دولت مغایرت دارد. قانون‌شکنی که در میانکاله در حال وقوع است، با هیچ توضیحی ازجمله اشتغال‌زایی توجیه‌پذیر نیست؛ مضاف بر این روش در پیش گرفته‌شده و نادیده‌انگاشتن قواعد قانونی در این مورد، ساقط‌کردن شأنیت و حیثیت قانون از سوی عالی‌ترین ارکان دولت است که نه‌تنها با شعار فسادستیزی میانه‌ای ندارد؛ بلکه خود مهم‌ترین زمینه فسادزایی در سیستم بوده و خواهد بود.

عکس: خانه ملت

شتاب انتقاد نماینده‌ها از پاستور؛ آیا مجلس در مقابل دولت ایستاده است؟

دولت، گرفتار در «گیره» بهارستان

شرق: خطونشان بهارستان برای پاستور با شروع سال جدید شدت گرفته و در روز نخستین جلسه صحن علنی در قرن جدید، ۳۳ تذکر نمایندگان به رئیسی خبرساز شد و روز گذشته هم ۱۹۰ نماینده با ارسال نامه‌ای به رئیسی، بر انتظارات خود در احیای برجام برای چندمین‌بار تأکید کردند. در این میان، بحث استیضاح وزرا نیز به صورت جدی پیگیری شد.

تندروهای مجلس که دل به تداوم وضع موجود بسته‌اند، از هرگونه سنگ‌اندازی در مسیر احیای برجام کوتاهی نمی‌کنند و روز گذشته برای چندمین بار بر طبلی کوبیدند که صدایی جز گسترش فقر و نارضایتی اجتماعی از آن بلند نخواهد شد. قبل از تعطیلات سال نو، تندروها در جلسه‌ای با امیرعبداللهیان، با انتقاد از بی‌اطلاعی خود از روند مذاکرات برجام، وزیر امور خارجه را مورد عتاب قرار دادند که مبادا از اجرای قانون راهبردی تخطی کند و مذاکره‌ای را به سرانجام برساند که مورد حمایت آنها نباشد. این عکس‌العمل تندروها مورد حمایت نمایندگان مستقل و معتدل مجلس نیست؛ بنابراین به نظر می‌رسد کلیت مجلس حامی تیم مذاکره‌کننده‌ای باشد که از دولت مورد حمایت بهارستان بیرون آمده است. اما با شروع سال جدید و ارسال چندباره نامه نمایندگان معترض به احیای برجام، این نگاه حمایت از دولت در حال رنگ‌باختن است. گویی در وزن‌کشی سیاسی نمایندگان، وزنه تندروها اگر سنگین‌تر هم نباشد، سروصدایشان به میزانی بلند است که صدای نمایندگان معتدل شنیده نشود. اوایل اسفند سال گذشته نامه ۲۵۰ نفر از نمایندگان مجلس که شش شرط برای احیای برجام قائل شده بودند، در صحن قرائت شد و بعد از آن نامه ۱۶۰ نفر از بهارستان‌نشینان در ۱۲ اسفند خطاب به دولت قرائت شد که در آن از دولت خواسته شده بود خود را مقید به ضرب‌الاجل‌ها نداند و بر رعایت چارچوب‌های قانون اقدام راهبردی لغو تحریم‌ها اهتمام ویژه داشته باشد؛ قانون راهبردی‌ای که به گفته روحانی، رئیس دولت قبل، مانع اصلی در احیای برجام بود و نمی‌توان با رعایت بند به بند آن قانون، در نهایت به توافقی در احیای برجام دست یافت. هرچند احساس می‌شد مجلس اصولگرا با روی کار آمدن دولتی اصولگرا از مواضع سخت‌گیرانه و در حقیقت سنگ‌اندازی‌ها در مسیر احیای برجام کوتاه بیاید و با حمایت از رئیسی و تیم مذاکره‌کننده سبب رفع تحریم‌ها شود، اکنون مشخص شده مشکل تندروها فراتر از گرایش سیاسی دولت‌هاست و همچنان بر مواضع همیشه مخالف خود در رابطه با برجام اصرار دارند. دیروز هم جمعی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی در نامه‌ای خطاب به رئیس‌جمهور خواستار اخذ تضمین‌های محکم‌تر از طرف مقابل در مذاکرات وین شدند. این در حالی است که «ضمانت محکم‌تر» در برابر ضمانتی که ما نمی‌دانیم چه بوده، در لغت‌نامه سیاسی نمی‌تواند تعریف خاصی داشته باشد و مرز متغیر تفسیر اصلاحات، بسته به منافع اشخاص، احزاب و گروه‌ها یک چالش همیشگی است.

روز گذشته ولی‌الله بیاتی، نماینده تفرش در مجلس شورای اسلامی، در تذکری خطاب به وزیر امور خارجه گفت: ما اعتبار حکومت را به راحتی به دست نیاوردیم؛ خون‌های زیادی ریخته شده و شهدای بسیاری دادیم. در مذاکرات وین باید اقتدار جمهوری اسلامی ایران حفظ شود. در ضمن در توافق باید به موضوع اقتصاد و معیشت مردم توجه کنید.

سایه استیضاح بر سر وزرا

در سوی دیگر نشانه‌ها از روابط نه‌چندان خوب بهارستان و پاستور، تلاش برای استیضاح زودهنگام وزرا قرار دارد که نشان از نارضایتی نمایندگان اصولگرا از دولت اصولگراست. در این راستا، عضو کمیسیون صنایع مجلس دیروز گفت: «با قدرت پیگیر استیضاح وزیر صمت هستم». او حتی تأکید کرد: «فاطمی‌امین از خیلی موضوعات، بیگانه و دور است». لطف‌الله سیاهکلی، عضو کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی، در توضیح تصمیم خود گفته است: «استیضاح را با قدرت پیگیری می‌کنم. ما قبلا در رابطه با عملکرد وزیر نمی‌خواستیم استیضاح کنیم، اما من الان می‌خواهم استیضاح را اصلاح کنم؛ چون من در رابطه با قیمت خودرو به ایشان انتقاد داشتم. الان عملکرد وزیر نشان می‌دهد آقای فاطمی‌امین از خیلی موضوعات بیگانه و دور است». او درخصوص بحث واردات خودرو و اعمال نظر مجمع تشخیص مصلحت نظام در مصوبه نمایندگان مجلس نیز توضیح داد: «استنباط ما این است که این مسئله در اختیار دولت است و دولت می‌تواند واردات داشته باشد. کاری که مجمع تشخیص مصلحت نظام انجام داد، این بود که گزارشی را به شورای نگهبان داد و شورای نگهبان هم با هیئت‌رئیسه که مجوزی از صحن داشتند، با هم کنار آمدند و نظر مجمع تشخیص مصلحت نظام مبنی بر حذف اعمال شده است».

برای پیگیری استیضاح به ما می‌گویند منفعت‌طلب!

سیاهکلی در رابطه با موضوع استیضاح وزیر صمت که از سال گذشته به هیئت‌رئیسه تحویل داده شده و تاکنون اعلام وصول نشده است، گفت: به‌تازگی یک مطلب جدید پیش آمده که رسانه دولت اصلا ماها را منفعت‌طلب خطاب کرده و گفته اینهایی که دنبال استیضاح هستند، منفعت‌طلب هستند. جالب است به‌عنوان یک رسانه دولتی که از بیت‌المال پول می‌گیرد، بالای هزارو ۵۰۰ میلیارد تومان بودجه می‌گیرد، بیش از هزار کارمند دارد، در کشورهای مختلفی نمایندگی دارند و باید مدافع واقعی دولت و مردم باشند و این رویه خیلی وحشتناک است. وی گفت: در چارت اخیری که ما آن را افشا کردیم و ابلاغ شده است، اصلا «معدن» وجود نداشت، نمی‌دانم آقای وزیر دارد چه کار می‌کند. بنابراین اگر تا دیروز از من می‌پرسیدند، می‌گفتم نمی‌خواهم عملکرد وزیر را استیضاح کنم، اما از این به بعد عملکرد وزیر را هم می‌خواهم استیضاح کنم.

تصمیمات نسنجیده دولت در حال مشکل‌سازی است

جبار کوچکی‌نژاد، نماینده مردم رشت و عضو کمیسیون برنامه و بودجه مجلس شورای اسلامی نیز در پاسخ به پرسشی درباره وضعیت استیضاح وزرای کار و صمت که برای آنها امضا جمع‌آوری شده اما اعلام وصول نشده است، گفت: من اطلاع ندارم دولت اکنون در حال ایجاد تغییرات در کابینه است یا خیر؛ اما احتمال دارد دولت بعد از اینکه شش ماه از عملکرد کابینه گذشته و عملکرد وزرا و استانداران را بررسی کرده است، چنین تصمیمی داشته باشد. قطعا هم استانداران و هم وزرا باید تعدادی جابه‌جا یا تعویض شوند و در جای دیگری به کار گرفته شوند. بنابراین ممکن است دولت خودش دست به تغییراتی بزند. وی ادامه داد: این انتظار برای تغییرات وجود دارد و اگر دولت و رئیس‌جمهور تعلل کنند، مجلس به ناچار به این موضوع ورود خواهد کرد. عضو فراکسیون کارگری مجلس اضافه کرد: ورود مجلس فعلا روی سه وزیر اقتصاد، کار و صمت است، اما احتمال دارد این دامنه به وزرای دیگر مانند وزیر علوم نیز گسترش پیدا کند و وزرای دیگر هم از سوی مجلس مورد استیضاح قرار گیرند.

رگبار تذکرها به وزرا

در این میان، مجلس اولین جلسه خود در قرن جدید را توفانی آغاز کرد و نمایندگان ۳۳ تذکر به دولت دادند. حجم بالای تذکرات که نشان از ناخشنودی بهارستان از عملکرد پاستور داشت، بازتاب گسترده‌ای در رسانه‌ها پیدا کرد. سیدناصر موسوی‌لارگانی روز دوشنبه در جلسه علنی مجلس شورای اسلامی در تذکر شفاهی به هیئت‌رئیسه مجلس درباره استیضاح وزیران کابینه دولت سیزدهم گفت: استیضاح دو وزیر که به امضای ۵۵ نماینده مجلس رسیده، تقدیم شده است، اما اعلام وصول نمی‌شود؛ یکی وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی و دیگری وزیر صنعت، معدن و تجارت است که ما درخواست اجرای آیین‌نامه برای استیضاح این دو وزیر را داریم. روح‌الله متفکرآزاد، عضو هیئت‌رئیسه مجلس شورای اسلامی نیز در جلسه علنی روز گذشته قوه مقننه دیگر تذکرات کتبی نمایندگان را که ۳۳ مورد بود، خطاب به مسئولان اجرائی کشور قرائت کرد.

مجلس نمی‌تواند بگوید دولت مقصر است

غلامعلی جعفرزاده‌ایمن‌آبادی در یادداشتی که از او منتشر شده است، به انتقاد از موضع مجلس در قبال دولت پرداخته و مقصر همه مشکلات دانستن دولت از سوی نمایندگان را اشتباه دانسته و معتقد است: «اتفاقی در مجلس در حال رخ‌دادن است که مجلس می‌گوید ما اختیار را به دولت داده‌ایم و هر تبعاتی داشته باشد، مقصر آن دولت است. مردم مجلس را می‌شناسند و مجلس محل تصمیم‌گیری درباره بایدها و نبایدها و تصمیم‌گیری قطعی درباره مسائل است. اینکه توپ را به زمین دولت انداخته‌ایم، زشت‌ترین اصطلاحی است که از مجلسی‌ها شنیده می‌شود. هر کاری که انجام شود و غلط باشد و مردم مجبور به هزینه‌دادن شوند، مسئول آن مجلس است و تمام. ما از دوره رضاخان تاکنون برنامه برای اداره کشور داشتیم؛ هفت برنامه پیش از انقلاب و بعد از انقلاب نیز شش برنامه داشته‌ایم، اما از سال ۹۹ که برنامه ششم تمام شد تاکنون برنامه‌ای وجود ندارد. مگر می‌شود یک کشور را بدون برنامه اداره کرد؟ همه دولت‌ها علاقه دارند برنامه‌ای بالاسری نداشته باشند و برنامه خود را عملیاتی کنند، اما چرا مجلس به دنبال تصویب یک برنامه نیست که ریل‌گذار دولت شود؟ چرا مجلس دولت را مکلف به ارائه برنامه نمی‌کند؟ چرا این اتفاق در حال رخ‌دادن است؟ بودجه ۱۴۰۱ با کدام برنامه بالاسری تنظیم شده است؟ مجلس باید از نظر نمایندگان پیشین استفاده کند و چندین طرح اقتصادی را کلید بزند و رویه گذشته خود را تغییر دهد؛ چراکه در سالی که گذشت، فعالیت‌های مجلس نتیجه‌ای برای مردم نداشت».

دولت لایحه نداد؛ مجلس بازهم اینترنت را نشانه گرفت

دوباره «صیانت»

شرق: طرح صیانت از فضای مجازی یا همان محدودیت اینترنت طرحی است که بدون توجه به مخالفت‌های جامعه با رأی مجلس اصل هشتادوپنجی شد. یعنی به کمیسیون مشترک رفت تا پشت درهای بسته و بدون اطلاع عموم صرفا تعداد انگشت‌شماری به‌جای همه نمایندگان درباره آن تصمیم‌گیری کنند. اما حالا خبر رسیده که با امضای ۱۸۵ نماینده از هیئت‌رئیسه خواسته شده این موضوع برای رسیدگی به صحن مجلس برگردد. یعنی به عبارتی بازگشت طرح فوق به ایستگاه اول.

طرح صیانت از فضای مجازی بدون شک یکی از پرحاشیه‌ترین مصوبات مجلس یازدهم است که سال گذشته با وجود واکنش‌های منفی جامعه نسبت به آن، با لابی و اصرار حامیان این طرح برای بررسی از دسترس عموم نمایندگان در صحن خارج و به کمیسیون مشترک سپرده شد. کمیسیونی که اکثریت آن را موافقان محدودیت فضای مجازی تشکیل می‌دادند و ریاست آن را رضا تقی‌زاده، نماینده فعلی مجلس و وزیر احمدی‌نژادی برعهده دارد که به گفته نوری‌قزلجه یکی از نمایندگان مخالفان این طرح، کلیات آن را در جلسه‌ای فوری و عجولانه به تصویب رسانده بود.

گفته می‌شود رئیس کمیسیون مشترک بدون دادن فرصت صحبت به نمایندگان به‌جز یک نفر و نماینده مرکز پژوهش‌ها و سایر دستگاه‌ها، در مدت زمانی کوتاه برای کلیات طرح صیانت رأی گرفت و کلیات طرح رأی آورد. مخالفان این طرح همچنین به برگزاری این جلسه در فصل بررسی بودجه ۱۴۰۱ انتقاد کردند. پس از اعلام خبر تصویب این طرح در فضای رسانه‌ای داخلی و خارجی، واکنش‌های منفی فراوانی از سوی کاربران فضای مجازی علیه مجلس شد. همچنین ۱۶۰ نماینده مجلس نیز خواستار بازگرداندن این طرح از کمیسیون مشترک فضای مجازی به صحن علنی شدند. بعد از بالاگرفتن اعتراضات و انتقادات، مرکز پژوهش‌ها هم گزارشی درخصوص ایراد بندهایی از این مصوبه اعلام کرد و هیئت‌رئیسه مجبور شد این مصوبه و رأی کمیسیون مشترک را ابطال کند.

حالا جلال رشیدی‌کوچی، یکی از نمایندگان و منتقدان جدی طرح صیانت از فضای مجازی که به‌واسطه همین همراهی با مردم به نظر می‌رسد این روزها محبوبیتی نسبی بین کاربران فضای مجازی پیدا کرده است، در توییتی اعلام کرد که ۱۵ فروردین درخواست ۱۸۵ نماینده مجلس به‌منظور بازگشت طرح صیانت از کمیسیون مشترک به صحن مجلس را به رئیس مجلس تقدیم کرده است. او همچنین اظهار امیدواری کرد که بر اساس آیین‌نامه داخلی مجلس با اولویت و در اولین زمان این درخواست در صحن مجلس اعلام وصول و به رأی گذاشته شود. البته پیش از این این نماینده مجلس با استناد به سخنان مقام معظم رهبری در رابطه با ساماندهی فضای مجازی توسط دولت در جمع مجلس خبرگان در توییتی نوشته بود «مسئولیت از دوش مجلس برداشته شد، ان‌شاءالله دولت دغدغه‌های مردم را برطرف کند».

به‌هرحال با وجود اظهارنظرات مختلف موافقان و مخالفان این طرح در یک ماه گذشته، درنهایت یک بار دیگر قرار است این طرح در مجلس بررسی شود و دیگر تعدادی انگشت‌شمار تحت عنوان کمیسیون مشترک نتوانند به‌جای همه نمایندگان درباره موضوعی با این سطح از اهمیت تصمیم‌گیری کنند.

البته برخی بر این باورند که بازگشت طرح فوق به صحن مجلس به این معناست که موافقان می‌خواهند بهانه را از دست مردم بگیرند و طرح صیانت از فضای مجازی را در صحن علنی به تصویب برسانند تا هم پشتوانه قوی رأی داشته باشد و هم نظر اعضای شورای عالی فضای مجازی تأمین شود که پیش از این گفته بودند: «ازآنجایی که وظیفه قانون‌گذاری بر عهده مجلس شورای اسلامی است، طرح صیانت نیز در مجلس به سرانجام برسد». بنابراین به نظر می‌رسد قرار است با اقدامات فوق جلوی هرگونه حرف‌وحدیث گرفته شود تا حتی رسانه‌های خارجی هم نتوانند دراین‌باره شبهه‌افکنی کنند.

ترور در حرم امام رضا (ع)

اقدامی تروریستی یا انگیزه شخصی

شرق: عصر روز سه‌شنبه ۱۶ فروردین‌ماه، حادثه‌ای متأثرکننده در حرم امام رضا (ع) رخ داد. حوالی ساعت ۱۵ بود که کلیپی از حمله فردی ناشناس به دو طلبه در صحن حرم امام رضا منتشر شد.

فردی که هنوز از انگیزه و چگونگی دقیق اقدام او اطلاعی در دست نیست، به دو طلبه حمله کرد و با ضربات چاقو به آنها آسیب شدیدی وارد کرد. در این درگیری طلبه‌ای دیگر به نام حجت‌الاسلام اصلانی پیش از رسیدن به بیمارستان به شهادت رسید که حجت‌الاسلام فاطمی ارفع خبر شهادت او را در صفحه شخصی خود تأیید کرد. او در دوران دفاع مقدس رزمنده بوده و حالا نیز در حاشیه شهر مشهد سکونت داشت و در فعالیت‌های جهادی فعالیت می‌کرد.

براساس گزارش روابط‌عمومی آستان قدس رضوی، یگان حفاظت حرم و مأموران انتظامات ضارب را دستگیر کردند و مجروحان را به بیمارستان انتقال دادند. آستان قدس این تعرض و هتک حرمت به حرم مقدس را محکوم و اظهار کرد که موضوع را تا رسیدن به نتیجه نهایی بررسی خواهد کرد و اخبار بعدی را به اطلاع مردم خواهد رساند.

سایت تحلیلی خبری «سرپوش» با انتشار تصویر چهره ضارب، مدعی شده که آن فرد تبعه کشور افغانستان است؛ اما به دلیل اینکه هنوز هیچ اعترافی از ضارب یا گزارشی از سوی پلیس منتشر نشده است، نمی‌توان از این ادعا یا ادعای کانال خبر فوری مبنی بر وهابی‌بودن ضارب یا سایر احتمالات مطمئن بود.

هنوز دو ساعت از وقوع این حادثه نگذشته بود که خبرگزاری صداوسیما، از به شهادت رسیدن یکی دیگر از طلبه‌های مضروب‌شده خبر داد.

تنها کمتر از یک هفته از به شهادت رسیدن دو طلبه گنبدکاووسی به دلیلی نامعلوم گذشته که حادثه‌ای شبیه به آن اتفاق در حرم امام رضا (ع) رخ داد؛ اما رخ‌دادن این حوادث با روشی شبیه به یکدیگر و در بازه زمانی نزدیک این شک را به وجود می‌آورد که شاید این اتفاقات به هم مربوط باشند؛ البته این حادثه‌ها در دست بررسی هستند و هیچ منبعی برای رد یا تأیید احتمالات و حدسیات وجود ندارد؛ بنابراین نمی‌توان به طور قطع گفت که شاید این حوادث با یکدیگر ارتباطی دارند یا اینکه هدف ضاربان انگیزه‌های شخصی بوده است.

البته این از اولین دفعاتی نیست که به طلبه‌ها یا روحانیون سوءقصد می‌شود. سال ۱۳۹۶ فردی برای به قتل رساندن طلبه‌ای در متروی تهران اسلحه درآورد و از میان جمعیت به سوی طلبه تیراندازی کرد. در سال ۹۷ فردی موتورسوار با بستن راه ماشین یک روحانی در خیابان، به او سوءقصد و آسیبی جدی وارد کرد. شاید اگر بخواهیم ریشه این حادثه‌ها را پیدا کنیم، باید کمی حوزه روان‌شناختی عمومی و مردمی و جامعه‌شناسی را مطالعه کنیم.

هرچند درباره حادثه دیروز و هفته قبل جزئیاتی در دست نیست؛ اما برخی از سایت‌ها مانند صراط‌نیوز با انتشار ویدئوی این حادثه، اتفاق پیش‌آمده را «حمله تروریستی» دانسته‌اند. این احتمال برای مردم یادآور خاطرات تلخی است. آخرین بار که واژه حمله تروریستی تیتر یک اخبار شد ۳۱ شهریور ۱۳۹۷ بود که تروریست‌ها به رژه نظامی اهواز حمله کردند و موجب مجروح‌شدن و به شهادت رسیدن چند نفر از غیرنظامیان و سربازان شدند. حدود یک سال و چند ماه پیش از حادثه اهواز، اعضای داعش به مجلس شورای اسلامی و حرم امام خمینی (س) حمله کردند و با شلیک به سمت مردم غیرنظامی ۱۲ نفر را به شهادت رساندند.

درحال‌حاضر مشخص نیست که حادثه روز گذشته در حرم امام رضا (ع) مشکل شخصی ضارب با این سه طلبه مشهدی بوده است یا اقدامی تروریستی و خط‌گرفته از سوی گروهک‌های خاص. مسلم است تا زمانی که تحقیقات پلیس و بازجویی از ضارب به پایان نرسد، نمی‌توان گفت که این حادثه به چه علت رخ داده است. در هر حال سوءقصد و کشتار انسان‌ها با هر دلیلی محکوم است و باید با مجرم برخوردی قانونی صورت گیرد.